

СТАНОВИЩЕ

от проф. Галина Стамова Чанева, дм

Катедра „Здравни грижи“

ФОЗ „Проф. д-р Цекомир Воденичаров, дмн“

Медицински университет – София

Определена за външен член на научно жури със Заповед № Р-109-154/27.03.2026г на Ректора на МУ „Проф. Д-р П. Стоянов“ гр. Варна

Относно: Процедура за придобиване на образователна и научна степен «Доктор» с кандидат Елка Данчева Костова – докторант в редовна форма на обучение по докторска програма «Управление на здравните грижи» в професионално направление 7.4. Обществено здраве, с тема на дисертационния труд: „Съвременни компетенции на рентгеновия лаборант при работа с дигитална дентална образна диагностика» с научен ръководител: доц. Светлана Пенева Ангелова, д.оз.

Във връзка с процедурата са представени следните документи:

- Дисертационен труд
- Автореферат – на български и английски език
- Декларации за оригиналност, за достоверност на представените данни
- Списък на научните публикации
- автобиография, копие на протоколи и дипломи

Представените документи на хартиен и електронен носител са в съответствие с процедурата за придобиване на ОНС „Доктор“ и Правилника за развитие на академичния състав на МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

Кратки биографични данни за докторанта

Ас. Елка Костова непрекъснато се обучава и развива професионално:

- 2001 г. – Рентгенов лаборант в Медицински колеж – МУ – Пловдив
- 2018 г- ОКС „Бакалавър“ по „Управление на здравните грижи“ в МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

- 2019г. - ОКС „Магистър“ по „Управление на здравните грижи“ в МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна
- 2022г. – Специалност „Обществено здравеопазване“
- 2023г.- Зачислена като редовен докторант по специалност „Управление на здравните грижи“

Професионалното развитие на ас. Елка Костова започва през 2001 година като рентгенов лаборант в различни лечебни заведения на гр. Варна – МДЛ по ОД, ДКЦ 1, ДКЦ „Чайка“. От 2020 година е асистент в Медицински колеж на МУ – Варна, а от 2024 година – Ръководител Учебен сектор „Рентгенов лаборант“ към Медицински колеж на МУ – Варна.

Актуалност на дисертационния труд

Образните изследвания са основна част от диагностичния процес в лечебните заведения, поради което ролята на рентгеновите лаборанти е от съществено значение. Дигитализацията и модернизацията на образните изследвания през последните години поставя сериозни изисквания пред тези специалисти. Обучението и придобиването на професионални умения от рентгеновите лаборанти е необходимо да се осъществява в съответните условия и дидактически средства. Промените в развитието на професионалните компетенции на рентгеновите лаборанти трябва да се осъществява на основата на задълбочени научни изследвания и научно обосновани препоръки. Ето защо разработения дисертационен труд от Елка Костова посочва проблемите и посоката за развитие на подготовката на рентгеновите лаборанти.

Структура на дисертационния труд:

Дисертационният труд е структуриран в пет глави: Глава първа – Литературен обзор – Актуалност на проблема; Глава втора – Цел, задачи, методи и организация на проучването; Глава трета – Резултати и обсъждане на анкетното проучване, проведено сред преподаватели, студенти, медицински специалисти и потребители на кадри; Четвърта глава – практически подходи; Глава пета – изводи, препоръки и предложения, приноси; заключение, използвана литература и приложения.

Обемът на дисертационния труд включва 178 стандартни страници, като резултатите са нагледно представени на 67 фигури, 14 таблици и 5

приложения. Използваната литература обхваща 232 заглавия, от които 36 на кирилица и 196 на латиница.

В литературния обзор докторантката прави исторически преглед на възникването и развитието на денталната образна диагностика. Описани са съвременните методи, техники и технологии в денталната образна диагностика. Докторантката представя съвременни дентални рентгенови уредби, като дентален рентгенов уред за секторни графии, за панорамни графии и дентална компютърна томография с конусен лъч, които се базират на съвременните технологии и осигуряват значителна безопасност за пациента.

Докторантката отделя специално внимание на професионалната подготовка и компетенции на рентгеновите лаборанти, като прави характеристика на същността и спецификата на обучение, както и на нормативните изисквания.

В литературния обзор са използвани съвременни източници на научна информация, които са цитирани коректно. Цитирани са също така източниците на нагледните изображения, които са включени в текста.

Целта и задачите на дисертационния труд са ясно и конкретно формулирани, като съответстват на избраната от докторантката тема и са насочени към изследване на съвременните компетенции на рентгеновите лаборанти по отношение на работата им с дентална образна диагностика, като се определят насоките за развитие, продиктувани от навлизането на дигитализацията и изкуствения интелект във всички сфери на здравеопазването.

В методичен план са определени три работни хипотези, предмет и обект на изследването. В изследването са включени общо 317 на брой респонденти, които са разпределени в следните групи: първа група – преподаватели, които обучават рентгенови лаборанти; втора група – студенти от специалност „рентгенов лаборант“; трета група – рентгенови лаборанти – практикуващи професията; потребители на кадри; експерти от направление „Радиология“ и „Дентална медицина“. Критериите за включване и изключване на респондентите в проучването са ясно и точно определени. Проучването е осъществено в четири Медицински колежа от страната – гр. Варна, гр. София, гр. Пловдив и гр. Плевен. Лечебните заведения, в които е проведено проучването са значителен брой на

територията на гр. Варна, както и в някои други по-малки градове. Докторантката представя етапите на изследването, които включват пет етапа. Използваните методи са: документален метод; социологически методи – анкетно проучване; статистически методи. Разработени са четири анкетни карти.

Резултатите са представени нагледно и аналитично в трета глава. Докторантката показва социално-демографската характеристика на изследваните групи респонденти, като прави впечатление, че по-голямата част от преподавателите са жени, както и работещите в лечебните заведения и студентите, които се обучават. Резултатите показват една добра тенденция, за разлика от много други специалности, че възрастта на значителна част от работещите рентгенови лаборанти е до 40 години. По отношение на подготовката на рентгеновите лаборанти за работа в сферата на денталната образна диагностика, резултатите от всички групи изследвани лица, показват необходимост от подобряване на тяхната подготовка.

В четвърта глава „Практически подходи“ е представена програма за избираема учебна дисциплина „Дигитална дентална образна диагностика“, като целта е студентите да придобият задълбочени знания и практически умения, свързани с прилагането на съвременни дигитални технологии в денталната образна диагностика.

В дисертационния труд е използван научен стил и език за разкриване на проблемите в обучението и професионалното развитие на рентгеновите лаборанти за професионална реализация в сферата на денталната образна диагностика.

Приноси на дисертационния труд

Приносите на дисертационния труд имат теоретико-познавателно значение и практико-приложен характер:

- Проведено е комплексно и систематично проучване относно компетенциите на рентгеновите лаборанти при работа с дигитална дентална образна диагностика
- Идентифицирани са основните предизвикателства в подготовката на рентгеновите лаборанти по отношение на дигиталните дентални образни изследвания.

- Обоснована е значимостта на симулационните техники като ефективно допълнение към практическото обучение на рентгеновите лаборанти в условия на дигитализация.
- Разработена е учебна програма по избираема дисциплина „Дигитална дентална образна диагностика“.
- Създадена е специализирана електронна библиотека с реални, анонимизирани дентални образи.

Изводите са аналитично и синтетично представени, като са дефинирани основните проблеми в обучението на рентгеновите лаборанти и тяхната подготовка за работа с дигитални дентални образни технологии. Докторантката притежава умения за коректно използване на научни данни и информация, тяхната обработка, анализ и представяне.

Авторефератът на дисертационния труд включва основните елементи на проведеното изследване. Докторантката представя 2 публикации, свързани с темата на дисертационния труд.

Заключение

В заключение считам, че дисертационния труд на тема: „Съвременни компетенции на рентгеновия лаборант при работа с дигитална дентална образна диагностика“ напълно отговаря на изискванията на Правилника за развитие на академичния състав на МУ - Варна, поради което давам положителна оценка и предлагам на членовете на научното жури да вземат решение, за присъждане на образователната и научна степен «доктор» на Елка Данчева Костова по професионално направление 7.4. Обществено здраве и научна специалност «Управление на здравните грижи».

15.04.2026 г.

Изготвил становището

проф. Г.Чанева, дм

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679